

પુર્ણતા International School
Shree Swaminarayan Gurukul, Zundal

Grade - VIII

Gujarati

Specimen

Copy

Year- 2021-22

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	એકમ	પૃષ્ઠ
3	દ્રિદલ	3
4	રવિશંકર મહારાજ	6
5	મહેનતની મોસમ	9

3. ટ્રિદલ

- ડૉ. આઈ. કે. વીજળીવાળા

➤ અઘરા શબ્દો

1) નિર્માણકાર્ય	2) શિલ્પી
3) એકાગ્રતા	4) આરસપહાણ
5) અચાનક	6) અન્ય
7) નવાઈ	

➤ શબ્દાર્થ

1) નિર્માણકાર્ય	=	સર્જન કરનાર
2) શિલ્પી	=	પથ્થર અને ધાતુમાંથી મૂર્તિ બનાવનાર
3) એકાગ્રતા	=	ધ્યાન
4) આરસપહાણ	=	એક જાતનો પથ્થર
5) અચાનક	=	એકાએક
6) નવાઈ	=	આશ્ચર્ય

સ્વાધ્યાય

➤ સાહિત્ય

પ્ર-1 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

- 1) શિલ્પી શું કરી રહ્યો હતો?
જ) શિલ્પી પથ્થરમાંથી મૂર્તિઓ કરી રહ્યો હતો.
- 2) બાજુમાં પડેલી મૂર્તિને શું નુકસાન થયું હતું?
જ) બાજુમાં પડેલી મૂર્તિને એક નાનો ઘસરકો પડેલો હતો.
- 3) યુવકે દુકાનદારને શાની ના પાડી?
જ) યુવકે દુકાનદારને તેને ત્યાં કામ કરવાની ના પાડી.

પ્ર-2 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સવિસ્તાર લખો.

- 1) માણસને બીજી મૂર્તિ જોઈ આશ્ચર્ય શા માટે અનુભવ્યું ?
- જ) માણસે જોયું કે શિલ્પી જે મૂર્તિ ઘડતો હતો એની બાજુમાં એના જેવી જ બીજી મૂર્તિ પડેલી હતી. આમ એક જ મંદિર માટે ભગવાનની એક્સરખી બે મૂર્તિઓ તૈયાર થતી જોઈને માણસને આશ્ચર્ય અનુભવ્યું.
- 2) સ્ત્રીએ ફોન કરનાર યુવકને નોકરીએ રાખવાની શા માટે ના પાડી?
- જ) સ્ત્રીએ પોતાને ત્યાં લોન કાપવા માટે એક માણસને નોકરીએ રાખ્યો હતો. એના કામથી એ સ્ત્રીને સંતોષ હતો, તેથી ફોન કરનાર યુવકને નોકરીએ રાખવાની ના પાડી.
- 3) સ્વમૂલ્યાંકન એટલે શું? શું તમે તમારી જાતનું મૂલ્યાંકન કર્યું છે?
- જ) વ્યક્તિ પોતે તટસ્થ રીતે પોતાના કામની મુલવણી કરે છે તેને સ્વમૂલ્યાંકન કહે છે. હું નિયમિત રોજનીશી લખુ છું. તેમાં હું મારા તમામ કાર્યોની નોંધ રાખુ છું તેમજ દરેક કાર્ય તેની યોગ્યતાની દ્રષ્ટિએ ચકાસુ છું.

➤ વ્યાકરણ

પ્ર-3 નીચેના રૂઢિપ્રયોગના અર્થ લખો.

- 1) પડતુ મૂકવું = છોડી દેવું
- 2) નિ: શબ્દ બની જવું = શાંત થઈ જવું
- 3) વિદાય લેવી = જવા માટે છુટા પડવું.

પ્ર-4 નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી લખો.

- 1) વીસ ફૂટ ઉંચા સ્તંભ ઉપર શાની સ્થાપના કરવાની હતી?
- જ) અ) પરમેશ્વરની બ) મૂર્તિની
ક) ચિત્રની ડ) ગણપતીની
- 2) દુકાનદાર પાસે યુવકે કયા ફોન માટે મંજૂરી માગી?
- જ) અ) પબ્લિક ફોન બ) મોબાઈલ ફોન

ક) સેલ્યુલર ફોન

ડ) ગ્રામોફોન

૩) દુકાનદારને યુવકનો કયો ગુણ સ્પર્શી ગયો?

જ) અ) સ્વચ્છતાનો

બ) નમ્રતા

ક) ખુમારી

ડ) વફાદારી

પ્ર-૫ નીચેના વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો લખો.

૧) જાણ x અજાણ

૨) નીરસ x રસિક

૩) ધ્યાન x બેધ્યાન

૪) સંતોષ x અસંતોષ

૫) જવાબ x સવાલ

૬) નુકશાન x ફાયદો

૭) પરદેશ x સ્વદેશ

૮) હાજર x ગેરહાજર

➤ પ્રવૃત્તિ

પાઠમાં આવતા અંગ્રેજી શબ્દો લખો.

4. રવિશંકર મહારાજ

- ધીરુભાઈ પરીખ

➤ અઘરા શબ્દો

1) મૂકસેવક	2) બિરૂદ
3) નાનપ	4) મહિમાવંતુ
5) ઝળકવું	6) વિલાયતી
7) કાચુંપોચું	8) નિર્ભય
9) કોતર	

➤ શબ્દાર્થ

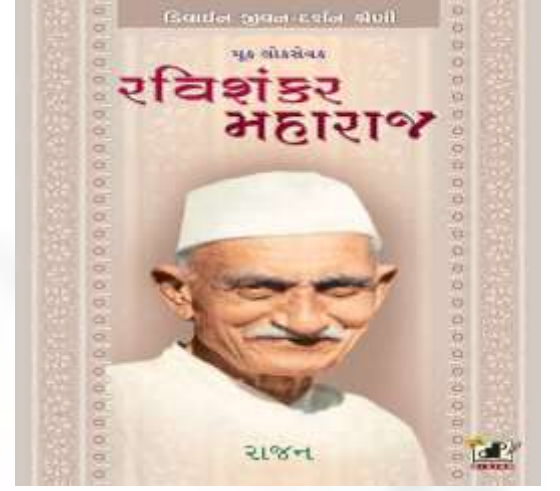
1) મૂકસેવક	=	જાહેરાત, પ્રેસિધિ કે પ્રશંશાની ઈચ્છા વગર ચુપચાપ સેવા કરનાર
2) બિરૂદ	=	કદરરૂપે લોકોએ આપેલું ઉપનામ
3) નાનપ	=	નાનમ
4) મહિમાવંતુ	=	ગૌરવવંતુ
5) ઝળકવું	=	ઝળહળી ઉઠવું
6) વિલાયતી	=	પરદેશી બનાવટનું
7) કાચુંપોચું	=	ડરપોક
8) નિર્ભય	=	નીડર
9) કોતર	=	નદી કિનારાની બખોલો

સ્વાધ્યાય

➤ સાહિત્ય

પ્ર-1 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

- 1) બાળપણમાં રવિશંકર મહારાજનો સ્વભાવ કેવો હતો?
- જ) બાળપણમાં રવિશંકર મહારાજનો સ્વભાવ સાહસિક, નીડર, દયાળું અને પરગજુ હતો.

- 2) મહારાજ કામ કરવાની કઈ ખૂબી ધરાવતા હતા ?
- જ) મહારાજ જે કામ હાથમાં લેતા તેમા પોતાનો પુરો આત્મા રેડી દેતા આવી કામ કરવાની ખૂબી ધરાવતા હતા.
- 3) જોગણ ગામમા મહારાજે શું જોયું?
- જ) જોગણ ગામમા મહારાજે ગરીબાઈ અને ગંદકી જોઈ.
- 4) મહારાજ 'મુકસેવક' તરીકે શા માટે જાણીતા છે?
- જ) મહારાજ મુકસેવક તરીકે કામ કરતા અને લોકોની સેવા કરતા માટે તેઓ મહારાજ 'મુકસેવક' તરીકે જાણીતા થયા.

પ્ર-2 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો.

- 1) રવિશંકર વ્યાસને 'મહારાજ' નુ બિરૂદ કેમ મળ્યું?
- જ) રવિશંકર વ્યાસે લોકહિતના ઘણા કાર્યો કર્યા. સમાજમાં નિઃ સ્વાર્થ ભાવે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરી. આમ રવિશંકરે લોકોના હૃદયમાં સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું. તેથી લોકો દ્વારા તેમને 'મહારાજ' નુ બિરૂદ મળ્યું.
- 2) ઝવેરચંદ મેઘાણીને 'માણસાઈના દિવા' કેમ કહયાં છે?
- જ) મહારાજને માણસ અને તેની માણસાઈમા શ્રદ્ધા હતી. ચોર હોય કે બહારવટિયો મહારાજ એને મળીને એનામા પરીવર્તન લાવીને જ રહેતા. કોતરોમા ફરીફરીને એમણે બહારવટિયાઓને સુધાર્યા હતા.એમના હૃદયની માણસાઈને બહાર લાવ્યા . તેથી ઝવેરચંદ મેઘાણીએ મહારાજને માણસાઈના દિવા કહયાં છે.
- 3) મુકસેવક મહારાજે લોકસેવાના કયાં - કયાં કાર્યો કર્યા?
- જ) મુકસેવક મહારાજે લોકસેવાના અનેક કાર્યો કર્યા હતા;
 - અ) અનાથાશ્રમ માટે ફાળો ઉઘરાવ્યો.
 - બ) ગામોમાથી ગરીબાઈ અને ગંદકી દુર કરવાના પ્રયત્નો કર્યા.
 - ક) ચોર અને બહારવટિયાઓના હૃદય પરીવર્તન કરાવ્યા.
 - ડ) દુષ્કાળમા લોકો માટે પાણી અને ખોરાકની વ્યસ્થા કરી.
 - ઈ) કોલેરાના દર્દીઓને મદદ કરી.
 - ઉ) હુલ્લડોમાં શાંતિ સ્થાપવા માટે પોતે ફર્યા.

➤ વ્યાકરણ

પ્ર-૩ નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી લખો.

- 1) રવિશંકર વ્યાસને 'મહારાજ'નું બિરુદ કોણે આપ્યું?
અ) રાજાએ બ) બ્રાહ્મણોએ
ક) લોકોએ ડ) બહારવટિયાઓએ
- 2) ધીમે - ધીમે રાજકીય પ્રવૃત્તિને સ્થાને મહારાજના જીવનમા શાનો પ્રવેશ થયો?
અ) રાજસતાનો બ) લોકપ્રવૃત્તિનો
ક) ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ ડ) આર્થિક પ્રવૃત્તિનો
- ૩) રવિશંકર મહારાજને માણસાઈના દિવા કોણે કહ્યા છે?
અ) ગાંધીજી બ) ઝવેરચંદ મેઘાણી
ક) મહેન્દ્ર મેઘાણી ડ) ધીરુભાઈ

પ્ર-૪ નીચેના શબ્દસમૂહો માટે એક શબ્દ આપો.

- 1) નદીકિનારા પાસેની બખોલો - કોતર
2) પાણી આવવા - જવા માટે બાંધેલો સાંકડો માર્ગ - ગરનાળું
3) ઘરની બાજુની દિવાલ - કરો
4) કોઈ ખાસ પ્રસંગે પોતાની મેળે સેવા આપનાર - મુકસેવક
5) જીવનનુ મુખ્ય કર્તવ્ય - જીવનધર્મ

➤ પ્રવૃત્તિ

તમારા વિસ્તારની કોઈ સારી વ્યક્તિ વિશે પાંચ- છ વાક્ય લખો.

5. મહેનતની મોસમ

- નાથાલાલ દવે

➤ અઘરા શબ્દો

1) સોનાવરણી	2) મોસમ
3) નદિયું	4) નિતર્યા
5) લોથો	6) હુલ્લાસ
7) કુંજડિયું	8) કિલ્લોલ

➤ શબ્દાર્થ

1) સોનાવરણી	=	સોનાજેવા રંગવાળી	2) મોસમ	=	ઋતુ
3) નદિયું	=	નદિઓ	4) નિતર્યા	=	સ્વચ્છ
5) લોથો	=	જુવારનું કણસ	6) હુલ્લાસ	=	ઉલ્લાસ
7) કુંજડિયું	=	એક પ્રકારના પક્ષીનું નામ	8) કિલ્લોલ	=	આનંદ

સ્વાધ્યાય

➤ સાહિત્ય

પ્ર-1 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

- 1) 'મહેનતની મોસમ' કાવ્યના કવિનું નામ લખો.
- જ) 'મહેનતની મોસમ' કાવ્યના કવિનું નામ 'નાથાલાલ દવે' છે.
- 2) લોકોના હૈયામાં શા માટે આનંદ છવાઈ ગયો છે?
- જ) વરસાદની મહેર થયા પછી પાક સોળે કળાએ ખીલ્યો છે. એ પાકને લહેરાતો જોઈને લોકોના હૈયામાં આનંદ છવાઈ ગયો છે.

- ૩) સીમ કોને સાદ કરે છે?
- જ) સીમ ખેડૂતોને સાદ કરે છે.
- ૪) સીમમાં શું- શું લઈ જવાનું છે?
- જ) સીમમાં દાતરડા અને અનાજ બાંધવા પછેડી લઈ જવાનું કહ્યું છે.

પ્ર-૨ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સવિસ્તાર લખો.

- ૧) સીમ સાદ કરે એટલે શું ? સીમ શા માટે સાદ કરે છે?
- જ) સીમ સાદ કરે એટલે સીમ ખેડૂતોને બોલાવે છે. વરસાદ વરસ્યા પછી કુદરતની મહેર થઈ ગઈ છે. પાક તૈયાર થઈ ગયો છે. તે પાકને લણવા માટે સીમા જાણે કે ખેડૂતને સાદ કરે છે.
- ૨) લીંપીગૂંપીને ખળા શા માટે કરવા પડે?
- જ) ખેતરમા પાક લણ્યા પછી ખેડૂતો તૈયાર થયેલા પાકને એકઠો કરે છે. પાકના દાણા છૂટા પાડે છે અને પાકને બજારમાં વેચવા માટે તૈયાર કરે છે. તેથી લીંપીગૂંપીને લીંપીગૂંપીને ખળા કરવા પડે છે.
- ૩) મલકને આબાદ કરવા કવિ શું સૂચવે છે?
- જ) પાક તૈયાર થઈ ગયો છે. લણવાની ઋતુ આવી છે. કવિ દાતરડાં- પછેડી લઈને ખેડૂતોને મહેનત કરવા કહે છે. સૌ સાથે મળીને, ઉત્સાહ અને ઉમંગથી મહેનત કરે તો મલક આબાદ થાય, એમ કવિ સૂચવે છે.

➤ વ્યાકરણ

પ્ર-૩ નીચેના શબ્દોને બીજા શબ્દ સાથે સરખામણી કરો.

(સાકર , ઝેર, દુધ, ચણોઠી, માખણ, મેષ)

અ)	સફેદ	<u>દુધ</u>	જેવું
બ)	કાળું	<u>મેષ</u>	જેવું
ક)	રાતું	<u>ચણોઠી</u>	જેવું
ડ)	મીઠું	<u>સાકર</u>	જેવું
ઈ)	કડવું	<u>ઝેર</u>	જેવું
ઉ)	ફૂણું	<u>માખણ</u>	જેવું

પ્ર-4 નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી લખો.

1) કવિએ કઈ મોસમને ' મહેનતની મોસમ ' કહી છે.

- જ) અ) લણવાની બ) વસંતઋતુ
ક) યોમાસાની ડ) શિયાળાની

2) વરસાદ વરસ્યા પછી સીમ કેવી બની છે?

- જ) અ) કંકુવરણી બ) સોનાવરણી
ક) ઘઉંવરણી ડ) રક્તવરણી

3) કિલ્લોલ કોણ કરે છે?

- જ) અ) ચકલીઓ બ) પંખીઓ
ક) મોર ડ) કુંજડિયો

પ્ર-5 નીચેના શબ્દોનો ઉપયોગ કરી વાક્ય બનાવો.

- 1) સીમ = સીમ સોનાવરણી બની છે.
2) નદી = આ નદી મોટી છે.
3) આલ = આલમાં તારા હોય છે.
4) મોલ = મોલ ખેતરમાં ઉગ્યો છે.
5) મલક = આ મલક આબદ છે.
6) રળનારો = રળનારો માનવી છે.

પ્ર-6 નીચેની કાવ્યપંક્તિઓનો ભાવાર્થ લખો:

- (1) સોના વરણી સીમ બની
મેહુલિયે કીધી મ્હેર રે...

ભાવાર્થ- આ વર્ષે વરસાદ સારો થયો છે, તેથી સીમ સોના જેવી થઈ ગઈ છે.

- (2) રંગે સંગે કામ કરીએ
થાય મલક આબાદ રે...

ભાવાર્થ- સૌ સાથે મળીને આનંદથી મહેનત કરીએ જેથી આપણો પ્રદેશ આબાદ થાય.

નિબંધ

મહેનત નું મહત્વ

ગુજરાતીમાં જાણીતી પંક્તિ છે ' સિદ્ધિ તેને જઈ વરે જે પરસેવે ન્હાય' કવિ અહીં મહેનતનો મહિમા વર્ણવે છે. જે વ્યક્તિ મહેનત કરે છે તેને સફળતા હમેશા પ્રાપ્ત થાય છે. સફળતાનો કોઈ શોર્ટકટ હોતો નથી. કેમકે કઠોર મહેનતનો બીજો કોઈ વિકલ્પ જ નથી હોતો જેની પાસે મહેનત રૂપી પારસમણી છે તેને જ સફળતા રૂપી સોનું પ્રાપ્ત થાય છે.

શ્રીમદ ભાગવત ગીતામાં પણ મહેનતનો મહિમા ગવાયો છે તેમાં લખ્યું છે કે મનુષ્યે મહેનત કર્યા વગર ખાવું જોઈએ નહીં. બાઇબલ પણ કહે છે કે માણસે મહેનતા વગરનું કાંઈ લેવું જોઈએ નહીં. આપના રાષ્ટ્રપિતા મહાત્મા ગાંધીજી પણ મહેનતને મહત્વ આપતા હતા તેથી તે મહાન બની શક્યા તો આપણે પણ મહેનત કરવી જ જોઈએ.

ભારતની સૌથી મોટી રીલાયન્સ કંપની ના સ્થાપક શ્રી ધીરુભાઈ અંબાણી એક સમયે ખૂબ જ નાનું કામ કરતાં હતા તથા નિરમા કંપનીના માલિક કરશનભાઈ પટેલ પણ સાયકલ પર જઈને નાની કોથળીમાં પાવડર વેચવા જતાં હતા. પોતાની મહેનત અને ધગસથી એમને સફળતાના શિખરો સર કર્યા એવીજ રીતે આપના ભૂતપૂર્વ રાષ્ટ્રપતી અને દેશના ટોચના વૈજ્ઞાનિક ડૉ. અબ્દુલ કલામ પણ પોતાનો અભ્યાસ પૂર્ણ કરવા માટે ઘરે - ઘરે જઈને છાપા વેચવાનું કામ કરતાં હતા.

આમ મહેનત થી જ આગળ આવી શકાય છે એવું જાણી ઉપરના બધા વ્યક્તિ એ ખૂબ મહેનત કરી ખૂબ સફળ થયા તો આપણે પણ મહેનતને જ મહત્વ આપી ખૂબ મહેનત કરવી જોઈએ.

➤ પ્રવૃત્તિ

‘ ખેતીનું મહત્ત્વ’ વિશે પાંચ- છ વાક્ય લખો.